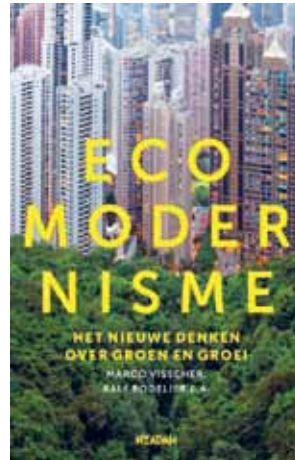

Ecomodernisme. Het nieuwe denken over groen en groei.

*Marco Visscher & Ralf Bodelier (red.),
2017. Nieuw Amsterdam, 304 pagina's,
€ 22,99. ISBN 978 90 468 21817.*

In Ecomodernisme presenteren de auteurs zich als optimistisch en pragmatisch. Ze zetten zich af tegen het doemdenken van de traditionele groene beweging en geloven in economische en technologische oplossingen. Ze zijn voor kernenergie en gentechnologie en voor ontkoppeling van mens en natuur: wonen en werken concentreren om de natuur meer ruimte te geven. Tegelijkertijd geven ze aan dat zij ook geen oplossing hebben voor het kernafval en verlies van biodiversiteit en dat zij het onderling niet altijd eens zijn.

Na een inleiding met de uitgangspunten van het ecomodernisme worden vier thema's behandeld: energie, landbouw en voeding, natuur en armoede en ontwikkeling. Als bijlage wordt het internationale Ecomodernistisch Manifest gepresenteerd. Het boek bevat veel kritiek, ideologische en wetenschappelijke, op gangbare opvattingen en strategieën van de (inter)nationale groene beweging. Kritiek is zeker nodig om dogmatisme en tunnelvisie te voorkomen. En in die zin zou ik het boek zeker aanraden aan studenten milieuwe-

tenschappen, maar wel met de vraag welke kritiek terecht is en welke niet. Veel kritiek is gestoeld op een karikatuur van de groene beweging en komt over als een gevecht tegen zelf-gecreëerde windmolens. Neem bijvoorbeeld de kritiek van Zeilmaker, een van de zeven auteurs, op de traditionele natuurbescherming. Zeilmaker zet zich af tegen de roep om echte of wilde natuur. Het wildernisideaal is een vorm van escapisme, gaat gepaard met religieuze en beschavingsmotieven en is schatplichtig aan foute ideologieën als het nazisme. De natuur zelf heeft er weinig aan, aldus de auteur. Op het wildernisideaal is inderdaad kritiek mogelijk, maar de suggestie dat dit het leidende natuurideaal is, klopt niet, in ieder geval niet voor Nederland. En voor veel natuurliefhebbers zijn foute motieven irrelevant. In een volgend hoofdstuk bekritiseert Zeilmaker verschillende definities van

biodiversiteit. Zo verwijt hij het PBL wetenschappelijk gesjoemel om een door beleidsmakers gewenst beeld van de ontwikkeling van de biodiversiteit te schetsen. Ook hier geldt weer: kritiek is mogelijk, zeker op biodiversiteitsmaten. Maar wat te denken van Zeilmakers eigen definitie van biodiversiteit als 'pleziernatuur': "de mate waarin je met eigen middelen op eigen terrein een eigen stapsteentje maakt in een ecologisch netwerk". Niet echt een serieus alternatief voor wie zich zorgen maakt. Zeilmaker zet zich krachtig af tegen professionele natuurbeschermers en grote (inter)nationale organisaties met hun dik verdienende directies. Hij heeft meer vertrouwen in het gezonde verstand van vissers, boeren en burgers, in tuinieren (pleziernatuur) en stadsnatuur. Daar is niks mis mee maar het is ook niet nieuw. Stadsnatuur krijgt al decennia aandacht van natuurclubs. En zo kan ik nog wel even doorgaan over deze Don Quichot.

Willen de ecomodernisten een plek krijgen in het diverse Nederlandse landschap van groene organisaties, dan moet de kritiek relevant en geen karikatuur zijn. Veel milieuorganisaties zijn pragmatisch en optimistisch, al heel lang, volgens sommigen tegenwoordig zelfs te veel. Ze hebben daarmee belangrijke resultaten geboekt, wat de inleiders overigens ook erkennen.

JOS DEKKER, HOOFDREDACTEUR